

və müxtəlif nəsilədən olan insanların maraq göstərdikləri sahədir. Estetik tərbiyənin mühüm tərkib hissəsi kimi bədii tərbiyə anlayışı da özünəməxsus mahiyyət daşıdığına malikdir. Bədii tərbiyə ədəbiyyat, incəsənət əsərləri vasitəsilə aşılana bilən, bacarıq və vərdisləri əhatə edir.

Nəhayət, qeyd edək ki, respublikamızda həyata keçirilən təhsil islahatının tələbləri baxımından uşaq və yeniyetmələrdə, məktəbli gənclərdə düzgün estetik görüşlərin formalaşdırılması, "estetika", "estetik tərbiyə", "bədii tərbiyə" anlayışlarının və bunlarla bağlı bir sıra məsələlərin müəmməl mənimsədilməsi mühüm dövlət əhəmiyyəti kəsb edən bir

vəzifə kimi dəyərləndirilməlidir və bu estetik tərbiyədə əsas qayə kimi götürülməlidir.

İstifadə edilmiş ədəbiyyat

1. Azərbaycanın təhsil siyasəti (1998-2004). I hissə, Bakı: Çapaşloğlu, 2005.
2. Aslanov A. Estetika aləmində (estetik-tarixi nəzəri problemlər), Bakı: Yazıçı, 1988.
3. Cəfərov M. Estetik tərbiyə, ailə və məktəb. Bakı: Maarif, 1967.
4. Qısa estetik lüğəti. Bakı: Azərəşr, 1970.
5. Nizaminin hikmət və nəsihətləri. Bakı: Yazıçı, 1981.

Hörmətli abunəçilər!

«Azərbaycan məktəbi» jurnalına 2010-cu il üçün abunə yazılışına başlanmışdır. İndeks: 1002

Jurnalımızın 2010-cu ildə ilboyu normal fəaliyyətinin tənzimlənməsindən ötrü Sizi abunə yazılışına qoşulmağa çağırıraq. İldə 6 nömrə nəşr olunur. Bir nüsxənin abunə haqqı 2 manat, illik abunə haqqı 12 manatdır.

Abunə respublikamızda fəaliyyət göstərən

«Azərmatbuatayımı» ASC-nin

«Qasid» ASC-nin

«Qaya»

«Səma»

«Xpress-Elita»

«Kaspi»

440-39-83

493-16-43

441-35-33

494-09-59

437-28-10

432-39-55

mətbuatayımı firmalarında qəbul edilir. Böyük əməlləri olan pedaqoji jurnalımıza abunə yazılmağa tələsin.

Uşaqların təhsilinə dövlət qayğısı

“Uşaqlar bizim sevincimizdir, həyatımızın mənasıdır, uşaqlar bizim gələcəyimizdir...”

Heydər Əliyev

Azərbaycan xalqının ümummilli lideri

Təranə Vəliyeva
Binəqədi rayonu
115 nömrəli orta
məktəbin tərbiyə işləri
üzrə direktor müavini

Müstəqil Azərbaycanda uşaqlar haqqında dövlət siyasətinin təməlinə hər bir uşağın zəruri maddi və məişət şəraitində böyüyüb tərbiyə olunmasını, milli və ümumbəşəri dəyərlər, mütərəqqi ənənələr əsasında təhsil almasını, layiqli vətəndaş kimi formalaşmasını təmin etmək kimi prinsiplər durur. Hər bir uşağın hərtərəfli inkişaf etmək, milli və ümumbəşəri dəyərlərə uyğun, humanizm və əxlaqi prinsiplər əsasında tərbiyə, təhsil almaq hüququ vardır ki, bu proseslər ailədə, məktəbəqədər təhsil müəssisələrində, məktəbdə və məktəbdən kənar təlim-tərbiyə ocaqlarında reallaşdırılır. Azərbaycan dövləti uşaqların istedad və yaradıcılıq qabiliyyətinin, istedad və bacarıqlarının hərtərəfli inkişafı üçün təminat verir.

Məhz bunun nəticəsidir ki, Azərbaycan Respublikasında uşaqlara dövlət qayğısının gücləndirilməsi, uşaq problemlərinə vətəndaş cəmiyyəti qurumlarının diqqətinin artırılması və ölkənin uşaqlarla bağlı demokratik perspektivlərinin müəyyənəşdirilməsi məqsədilə ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyevin 22 dekabr 2008-ci il tarixli Sərəncamı ilə 2009-cu il – “Uşaq ili” elan edilmişdir. Prezidentin 18 fevral 2009-cu il tarixli digər sərəncamı ilə 2009-cu ilin “Uşaq ili” elan edilməsi ilə əlaqədar tədbirlər planı təsdiq olunmuşdur. Bu tədbirlər planında “Uşaq ili” çərçivəsində 67 adda kompleks tədbirin həyata keçirilməsi müəyyənəşdirilmişdir ki, həmin tədbirlər içərisində uşaqların təlim-tərbiyəsi və təhsili ilə bağlı silsilə və sisteməlik tədbirlərin gerçəkləşdirilməsi məsələləri də aparıcı yer tutur. Uşaqların təhsil və tərbiyə məsələləri uşaqlar barədə dövlət siyasətində prioritet sahə olduğundan 2009-cu ilin “Uşaq ili” elan edilməsi ilə bağlı Təhsil Nazirliyinin də tədbirlər planı təsdiq olunmuş, onların icrası və həyata keçirilməsi istiqamətində müvafiq addımlar atılmışdır.

Bu tədbirlər içərisində uşaq hüquqları, xaricdə yaşayan azərbaycanlı uşaqlara ana dilinin öyrədilməsi və milli-mənəvi dəyərlərin qorunub saxlanması, təbiiyyə müəssisələrində təhsilin və peşə hazırlığının təkmilləşdirilməsi, sağlamlıq imkanları məhdud olan uşaqlara yönəldilmiş infrastrukturun yeniləşdirilməsi, təhsil müəssisələrində inklüziv (inteqrasiyalı) təhsilin tətbiqinin əhatə dairəsinin genişləndirilməsi, fənlər üzrə istedadlı şagirdlərin müəyyənləşdirilməsi istiqamətində işlərin intensivləşdirilməsi, uşaqlar üçün ayrı-ayrı fənlər üzrə nümunəvi olimpiada məsələləri və test toplularının hazırlanması, dövlət uşaq müəssisələrindən uşaqların ailələrə verilməsi və alternativ qayğı üzrə layihənin davam etdirilməsi, beşyaşlı uşaqların məktəbə hazırlıq qruplarına cəlb edilməsi və s. bu kimi təhsil məsələləri üstünlük təşkil edir.

Bu sahədə görülmə işlərin şərhinə keçməzdən əvvəl deməliyə ki, müstəqil Azərbaycanda uşaq hüquqları, o cümlədən təhsil, təlim-təbiiyyə hüquqları BMT-nin Baş Assambleyasının 20 noyabr 1989-cu il tarixli 44/25 sayılı qətnaməsi ilə qəbul olunmuş, 1990-cı il sentyabrın 2-də qüvvəyə minmiş "Uşaq hüquqları Konvensiyası" və "Uşaq hüquqları haqqında" Azərbaycan Respublikasının 19 may 1998-ci il tarixli Qanunu ilə tənzimlənir. Onu da deməliyə ki, ötən əsrin 90-cı illərində Azərbaycan Respublikası da BMT-nin "Uşaq hüquqları Konvensiyası"na qoşulmuşdur. Başqa sözlə, ölkəmizdə uşaq hüquqları həm beynəlxalq, həm də Azərbaycan Respublikası Konstitusiyası və digər qanunvericilik aktları ilə qorunur, uşaqların hərtərəfli inkişafı, layiqli təhsil alması üçün hüquqi baza tam təmin edilir. Bu sahədə

uşaqlara dövlət qayğısını daha da gücləndirmək məqsədilə 2009-cu ilin müstəqil Azərbaycanda "Uşaq ili" elan edilməsi ölkəmizdə ailə və uşaq problemlərinə dövlətin böyük önəm verməsinin məntiqi nəticəsi kimi yüksək qiymətə layiqdir.

Müstəqil Azərbaycanda uşaqların təlim-təbiiyyəsi, təhsili sahəsində əsas ümummilli lider Heydər Əliyev tərəfindən qoyulan və hazırda ölkə Prezidenti cənab İlham Əliyev tərəfindən uğurla davam etdirilən əsaslı təhsil islahatları illərində böyük uğurlar qazanılmış, məktəbəqədər təhsil, ümumi təhsil, sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların təhsili, inklüziv təhsil, xüsusi istedadlı uşaqların təhsili və digər sahələrdə bir sıra inkişaf proqramları və layihələrin icrasına başlanılmışdır. Mətləb aydınlığı üçün onlardan bəzilərinə ayrılıqda nəzərdən keçirək.

Məktəbəqədər təhsil vahid təhsil sisteminin ilk pilləsi olmaqla yanaşı, uşaqların intellektual, fiziki və psixoloji inkişafında, onların məktəbə hazırlanmasında xüsusi əhəmiyyətə malikdir. Təcrübə göstərir ki, maddi sərvətlərin insan kapitalına çevrilməsinin təməli məhz təhsilin bu pilləsində qoyulur. Tədqiqatla müəyyən edilib ki, bu yaş dövründə uşağın inkişafına xərclənən vəsait sonradan yeddi dəfə artıq gəlir gətirir. Şəxsiyyətin təşəkkülü və gələcək inkişafı məhz bu dövrdə aparılan təlim-təbiiyyədən çox asılıdır. Bu mənada görkəmli pedaqoq A.S.Makarenko haqlı olaraq deyirdi ki, "...təbiiyyənin bünövrəsi 5 yaşınadək qoyulur və 5 yaşınadək nə etmisinizsə, bu, artıq təbiiyyə prosesinin 90%-ni təşkil edir". Dünya təcrübəsi göstərir ki, Avropanın inkişaf etmiş ölkələrində (Almaniya, Fransa və b.)

təhsil büdcəsinin 10-15 faizi məktəbəqədər təhsilə ayrılır. Azərbaycanda da bu istiqamətdə müəyyən işlər aparılır.

Son illərdə YUNİSEF, YUNESKO, Beynəlxalq Sülh Korpusu, Açıq Cəmiyyət İnstitutu, "Dünyaya baxış" və digər beynəlxalq təşkilatların iştirakı ilə ölkənin müxtəlif bölgələrində məktəbəqədər təhsilə dair bir sıra layihələr həyata keçirilmişdir.

Lakin ölkəmizdə uşaqların məktəbəqədər təhsil müəssisələrinə cəlb edilməsi göstəriciləri hələlik 16 faizdən çox deyildir. Halbuki, həmin göstərici Finlandiyada 99, Almaniya da 90, bir sıra MDB ölkələrində 50-85 faiz təşkil edir. Sağlamlıq imkanları məhdud məktəbəqədər yaşlı uşaqların müvafiq xüsusi müəssisələrə cəlb olunması daha da aşağı səviyyədədir. Bu müəssisələrdə təhsilin təşkili vəziyyətini və uşaqların məişət şəraitini daha da yaxşılaşdırmaq üçün "Sağlamlıq imkanları məhdud uşaqların təhsili (xüsusi təhsil) haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanunu (5 iyun 2001-ci il) qəbul edilmişdir.

Ölkəmizdə məktəbəqədər təhsilin günün tələbləri səviyyəsində qurulmasının təmin olunması məqsədilə kompleks məqsədyönlü tədbirlərin həyata keçirilməsi üçün 12 aprel 2007-ci il tarixdə Respublika Prezidentinin Sərəncamı ilə "Azərbaycan Respublikasında məktəbəqədər təhsilin yeniləşdirilməsi Proqramı (2007-2010-cu illər)" təsdiq edilmişdir. Proqramda müəssisələrin şəbəkəsinin optimallaşdırılması və maddi-texniki bazanın möhkəmləndirilməsi, məktəbəqədər təhsil xidmətlərinin əhalinin aztəminatlı təbəqəsi üçün əlçatan olması, kadr təminatının yaxşılaşdırılması, yeni kurikulumun hazırlanması,

ən başlıcası isə uşağa təcrübəsinə uyğun olaraq 5 yaşlı uşaqların icbari məktəbəqədər təhsilə cəlb olunması nəzərdə tutulmuşdur. Lakin yeri gəlmişkən deməliyə ki, Dövlət Proqramında 5 yaşlı uşaqların icbari qaydada məktəbəqədər təhsilə cəlb edilməsi nəzərdə tutulsa da, 5 sentyabr 2009-cu ildən qüvvəyə minmiş "Təhsil haqqında" Qanunun 18-ci maddəsində deyilir: "Beş yaşlı uşaqlar üçün məktəbə hazırlıq zəruridir".

Proqramın həyata keçirilməsi nəticəsində son illərdə Bakıda 11 yeni uşaq bağçası istifadəyə verilmiş, 21 uşaq bağçası əsaslı təmir edilmişdir. Həmin təhsil müəssisələri müasir avadanlıqlarla təmin edilmişdir. Bu müəssisələr üçün Təhsil Nazirliyinin sifariş əsasında 100 adda müxtəlif təlim vəsaitləri hazırlanaraq uşaq bağçalarının istifadəsinə verilmişdir.

Aydın məsələdir ki, dövlət başçısının təsdiq etdiyi Dövlət Proqramının həyata keçirilməsi 5 yaşlı uşaqların məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin məktəbə hazırlıq qruplarına zəruri olaraq cəlb edilməsinə şərait yaratmaqla təhsilin bu pilləsində əsaslı dönüş, inkişafa təkan verəcəkdir. Son illərdə Bakı şəhərindəki uşaq bağçalarına uşaqların axınının kütləvləşməsi, özəl məktəbəqədər təhsil müəssisələrinin yaranması, bu sahədə xidmətin səviyyəsinin gündən-günə yaxşılaşması, bütövlükdə dövlətin bu təhsil pilləsinə diqqət və qayğısının artması kimi amillər bu fikri deməyə əsas verir.

Dövlətin uşaqların təhsili sahəsində mühüm layihələrindən biri Nazirlər Kabinetinin 3 fevral 2005-ci il tarixli qərarı ilə təsdiq edilmiş "Azərbaycan Respublikasında xüsusi qayğıya ehtiyacı olan (sağlamlıq imkanları